MERIT

Mongolia:
Enhancing Resource
Management through
Institutional Transformation

Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээг байгуулах практик арга зам

Maarten Ingen-Housz

Гол хөндөх асуудлууд

АСУУДАЛ

Дорнод дахь олборлох салбарын талаар ерөнхийдөө сөрөг хандлага байдаг

Засгийн газрын гол зорилтуудын нэг болох уул уурхайн салбарыг хөгжүүлэх бодлого нь орон нутгийн иргэдийн дэмжлэг байхгүйгээс хэрэгжихгүй байх сөрөг талтай

Монголын татвар хураамжийн /лицензийн төлбөр/ хууль эрх зүйн төвлөрсөн тогтолцооноос хамааран орон нутгийн иргэд олборлох салбараас хувь хүртэх боломж багатай

(ХЭСЭГЧИЛСЭН) ЗАЛРУУЛГА

Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээг байгуулснаар хувь хүртэх боломжийг нэмэгдүүлнэ

Орон нутагтай гэрээ байгуулан хамтран ажиллах талаар хуульчлан заасан бөгөөд загвар гэрээг Монголын засгийн газар батлан гаргасан.

Гэвч.. Тоотой хэдэн гэрээнүүд байгаа.

Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээг байгуулах хууль, эрх зүйн орчин

Газрын тосны хууль 2014

- Заалт 11.2.17: Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээг байгуулах
- Заалт 7.1.13: Орон нутагтай хамтран ажиллах загвар гэрээ

Газрын тосны загвар гэрээ 2015

- Засгийн газрын тогтоол 430: Байгаль орчныг хамгаалах, орон нутгийн хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх гэрээ

Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ

- Боловсруулах

Загвар гэрээний алдаа дутагдал

ШҮҮМЖЛЭЛ

- Одоо хэрэгжиж байгаа хууль дүрэм болон бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний хооронд ойлгомжгүй заалтууд их
- Хайгуулын лицензийн хувьд тодорхой болгоогүй заалтууд их
- Заавар, зөвлөмж байхгүй
- Хэмжигдэхүүний илэрхийлэл тодорхой биш (төгрөгөөр үү эсвэл нийт хэрэгжиж буй төслийн хүрээнд үү)
- Хамрах хүрээ багатай
- *Ажилчдын эрүүл мэнд, аюулгүй ажиллагаа, соёлын өвийн хамгаалалт, шилжүүлэн суурьшуулах асуудал зэргийг тусгаагүй*
- Хуулийн хэрэгжилтийг хангах механизм байхгүй
- *Лицензийн зөвшөөрлийн ажил саланги явагддаг*

MERIT-ИЙН АРГА ЗАМ

- Хуулинд тусгаагүй асуудлуудыг хөндөх.
- АМГТГ-аас боловсруулсан үйлдвэрлэлийн лицензийн асуудлыг хөндөх
- Зөвлөгөө, зааварчилгаа өгөх
- Хэмжигдэхүүний тодорхой чиглэлийг өмнөх туршлага дээр үндэслэх
- Нарийвчилсан цар хэмжээг хамрах
- *Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээнд тусгаагүй элементүүдийг хөндөх*
- Хуулийн хэрэгжилтийг хангах механизм
- *Хуулийн хэрэгжилтийг хангах механизм байхгүй бол онцлох*

MERIT-ийн практик арга зам

ЗАГВАР ГЭРЭЭНИЙ ЭЛЕМЕНТҮҮД

ЗАГВАР ГЭРЭЭНИЙ ОНЦЛОХ ЗҮЙЛҮҮД

- Гэрээний үг хэллэгээс илүү, агуулга дээр анхаарах
- *Загвар гэрээ боловсруулах ажил эхэн үе дээрээ явж байна: тодорхой заалтууд бага*
- *Хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй тул орон нутгийн онцлогийг тусгасан заалтууд оруулах боломжтой*
- *Орон нутагт өгөх ашиг тус гол хөндөх асуудлын нэг*
- Асуудлуудыг нарийн тодорхой тусгах; цаашид улам сайжруулан засах.

Гэрээний цар хүрээ

ГЭРЭЭНИЙ ҮГ ХЭЛЛЭГ

- Хуулийн хэллэг (Заалт 1.3): Лиценз эзэмшигч дэмжлэг үзүүлэх
- *Орон нутгийн байгаль орчин*
- *Орон нутгийн дэд бүтэц*
- *Ажлын байр нэмэгдүүлэх*
- *Сумын байгаль орчны хамгаалалт болон нөхөн сэргээлт*
- Энгийн үг хэллэг
- *Гэрээний дагуу ажлын байр нэмэгдэж, орон нутгийн дэд бүтэц хөгжиж, байгаль орчныг хамгаална*

ГЭРЭЭНИЙ АГУУЛГА

- Орон нутгийнханд очих ашиг тус
- Хэрэгжих бүх л төсөл хөтөлбөрүүдийг гэрээнд тусгаж өгөх нь зөв боловч шаардлагатай гэсэн үг биш
- Орон нутгийн ажлын төлөвлөгөөн дээр үндэслэн гол хэрэгжих төсөл хөтөлбөрүүдийг тодорхойлох
- *Орон нутгийн хөгжлийн хөтөлбөртэй нягт уялдуулан боловсруулах*
- Лиценз эзэмшигч эсвэл туслан гүйцэтгэгч ажлын байр бий болгох
- *Сургалт, мэргэшлийн талаар болон ажлын байртай холбоотой заалтуудыг тусгах*

Алхам алхмаар тайлбарласан зааварчилгаа

Алхам алхмаар тайлбарласан цаг хугацааны хүснэгт

Алхам 1: Үйл ажиллагааг эхлүүлэх

ЛИЦЕНЗ ЭЗЭМШИГЧ НАРЫГ ТОДОРХОЙЛОХ

Сумын засаг захиргаа үйл ажиллагаа явуулж буй уул уурхайн болон газрын тосны үйлдвэрүүдийн жагсаалт гаргах:

- *Компаний нэр*
- *Менежерийн холбоо барих мэдээлэл*

Эх үүсвэр:

- *Дотоод мэдлэг мэдээлэл*
- *Холбоо барих мэдээлэл*
- *Аймгийн татварын газар ба АМГТГ*

ЛИЦЕНЗ ЭЗЭМШИГЧИЙГ ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГТ ОРОЛЦУУЛАХ

Монголын хуулийн дагуу сумын засаг дарга лиценз эзэмшигчийг хэлэлцүүлэгт оролцуулах

- Хэлэлцүүлгийн талаар мэдээлэл өгөх
  - *Багадаа 2 албан хурал зохиох*
    - Нэгэнтэйгээ танилцан хамтын шийдвэрлэх асуудлаа хэлэлцэх
    - Тохиролцоонд хүрч гэрээнд гарын үсэг зурах
  - *Сумын засаг захиргаа хэрэгжүүлэх төсөл хөтөлбөрүүдээ танилцуулах*
- Хүсэлт гаргах:
  - *Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээний талаар хэлэлцүүлэг явуулах хэрэгтэйг лиценз эзэмшигч нарт мэдэгдэх*

Алхам 2: Бэлтгэл ажил: Асууж тодруулах

ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙН ХЭВ МАЯГ

Сумын засаг дарга болон ИТХ хэлэлцүүлгийг хэрхэн явуулахыг тодорхойлох

- Бага ба том

ГОЛ ТӨСӨЛ ХӨТӨЛБӨРҮҮД

Засаг захиргаа төсөл хөтөлбөрийн жагсаалт гаргах

- Орон нутгийн төлөвлөгөөтэй холбох
- Орон нутгийн гол зорилгыг тусгах
- *Нийтийн хэлэлцүүлэг болон ИТХ-н зөвшөөрөл авах*

ГЭРЭЭНИЙ ТӨРЛӨӨР ТӨСЛИЙГ АНГИЛАХ

Сумын засаг захиргаа гэрээний гол заалтыг тусгах

- *Ажлын байр нэмэгдүүлэх*
- *Орон нутгийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх*
- *Байгаль орчинг хамгаалах*

Сумын засаг захиргаа төсөл хөтөлбөрийг төрлөөр нь ангилан нэн чухалыг нь онцлох

Алхам 3: Нэгнийгээ таниж мэдэх/ хэлэлцэх асуудлууд

НЭГНИЙГЭЭ ТАНИХ

Сумын засаг захиргаа болон лиценз эзэмшигч танилцуулга хийх

- *Ерөнхий мэдээлэл*
- *Тулгарч буй асуудал ба боломжууд*

Сумын засаг захиргаа болон лиценз эзэмшигч нар хуулийн шаардлагын талаар үзэл бодлоо илэрхийлэх

Сумын засаг захиргаа болон лиценз эзэмшигч нар үйл ажиллагааны талаар үзэл бодлоо илэрхийлэх

- *Сум: орон нутагт өгөх ашиг тус*
- *Лиценз эзэмшигч: орон нутгийн иргэдийн дэмжлэг, бизнес хийх боломжийн талаар*

ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙН ПРОТОКОЛ

Хэлэлцүүлгийг оновчтой болгох

Дүрэм

- Эерэг хандлага: тохиролцоонд хүрэхийн төлөө ажиллах
- Хүндлэл үзүүлэх: хүндэтгэлтэй, тэвчээртэй хандах
- Шуурхай арга хэмжээ авах: тохиролцсон цаг хугацаанд ажлаа дуусгах
- Үйл ажиллагааны үр дүн: хэн шийдвэр гаргах, ямар хангамж олгох
- Ил тод байдал

Хэлэлцүүлгийн протокол

ПРОТОКОЛЫН ЭЛЕМЕНТҮҮД

Тайлагнах

- Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээтэй холбоотой бэлтгэх тайлангууд

Харилцаа холбооны арга зам

- Гэрээ болон тайлангуудыг хамааралтай бүлгүүдэд хэрхэн тайлагнан мэдээллэх талаар

Хуулийн хэрэгжилтийн модел

- Хуулийн хэрэгжилт биелэгдэхгүй үед ямар арга хэмжээ авах вэ

Цаг хугацааны хүснэгт

- Хэлэлцүүлэг, үнэлгээ, хэрэгжилт, тайлагнал хэзээ явагдах вэ

Алхам 4: Хэлэлцээр хийх/ Гэрээг боловсруулах

ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ ЯВУУЛАХ

Хэлэлцүүлэг явуулахаас 2 долоо хоногийн өмнө санал асуулга явуулах

- Алхам 2-т энэхүү хэлэлцүүлэг, санал асуулгын талаар сумын авч хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхойлсон

ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ ХИЙХ УУЛЗАЛТ

Сумын засаг дарга болон лиценз эзэмшигч нар уулзан орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээний талаар хэлэлцэх

- Хэлэлцүүлгийн протокол (Алхам 3) нь үйл явцыг чиглүүлэн ямар асуудлы талаар тохиролцоонд хүрч болохыг тайлбарлана:
- *Лиценз эзэмшигч суманд хэрэгжих төсөл хөтөлбөрийг хэрхэн дэмжин ажиллах*
- *Харилцаа холбоо болон хуулийн хэрэгжилтийн арга зам*
- *Тохиролцоонд хүрэх цаг хугацааны хүснэгт (хэрэгжилт, үнэлгээ, тайлагнал)*

Алхам 5: Хэрэгжүүлэх

ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ЗАМ

Хэлэлцүүлэг явуулах замаар асуудлыг шийдвэрлэх (Алхам 4)

ХЭРЭГЖИЛТ

Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээнд тодорхой заагаагүй

Алхам 6: Гэрээг танилцуулах

ТАЙЛАГНАХ

Засаг захиргаа гарын үсэг зурж баталгаажуулсан гэрээний хуулбарыг олон нийтэд ил болгох, хэрэгжилтийг үнэлэх (Алхам 4)-оос (Алхам 7) хүртэл:

- Аймгийн засаг дарга
- АМГТГ (Хуулийн хэлтэс)
- ОҮИТБС-ын төлөөлөл

ОРОН НУТГИЙН ТАЙЛАН

Засаг захиргаа гарын үсэг зурж баталгаажуулсан гэрээ болон хэрэгжилтийн хянасан тайлан гаргах (Алхам 4) ба (Алхам 7):

- Сумын ИТХ-д гэрээний хувийг өгөх
- Нийтэд мэдээллэх самбарт байршуулах
- Сумын цахим мэдээллийн хуудсанд байршуулах (боломжтой бол)
- Гарын үсэг зурагдсаны дараа нийтэд ил тод зарлан мэдээллэх

Алхам 7: Хяналт, хэрэгжилт

ХЯНАЛТ

Үйл ажиллагаанууд гэрээнд заасан хугацаандаа хэрэгжиж буй эсэхийг сумын засаг захиргаа хянах

Сумын засаг захиргаа лиценз эзэмшигчийн төлөөлөлтэй хамтран ажиллах:

- Гэрээний хэрэгжилтийн талаар мэдээлэл цуглуулах
- Орон нутгийн хамтын ажиллагааны гэрээний хэрэгжилтийн хяналтыг дүгнэн тайлан гаргах

ХЭРЭГЖИЛТ

Хэрэв гэрээнд тусгасан ажлуудын хэрэгжилт хангалтгүй байвал сумын засаг захиргаа шаардлага тавих хэрэгтэй

- Олон нийтийн шахалт (гэрээний хэрэгжилтийн хяналтыг дүгнэн тайлагнах ажиллагаатай холбоотой
- Засаг захиргааны шахалт (хэрэгжилт хангалтгүй үед зөвшөөрөл олгох асуудлыг ахин хэлэлцэх, байгаль орчин хамгаалах үйл ажиллагааны хяналтыг алхам алхмаар хэрэгжүүлэх